



Številka: Up-407/14-27

Datum: 9. 1. 2017

PRITRDILNO LOČENO MNENJE SODNICE DR. ŠPELCE MEŽNAR K ODLOČBI ŠT. Up-407/14 Z DNE 14. 12. 2016

1. Pred dobrimi sedmimi leti je to sodišče razsodilo v zadevi št. Up-1391/07 (v nadaljevanju Mladina I). Šlo je za isto pritožnico in isti ustavnopravni problem: ali naj v konfliktu med novinarsko svobodo izražanja ter ugledom poslanca prevlada prva ali drugi? Ustavno sodišče je dalo prednost časti in dobremu imenu poslanca, naknadna presoja v Strasbourgu pa je pokazala, da pri tem ni ustrezno ovrednotilo pomena in obsega novinarjeve svobode izražanja, kadar se odziva na žaljiva stališča politikov.¹ ESČP je torej pritrdilo preglasovani manjšini (sodniku dr. Ribičiču, ki je dal odklonilno ločeno mnenje, sodnici mag. Krisper Kramberger, ki se mu je pridružila, in sodniku Tratniku), ki je upravičeno opozorila na neprepričljivost utemeljitve večinske odločitve.

2. Čeprav na prvi pogled podobna, sta primera Mladina I in Mladina II² v bistvenih elementih drugačna. Novinar, ki je poslančeve izjave označil za "domet cerebralnega bankrotiranca", je bil žaljiv, toda njegova vrednostna sodba je bila glede na okoliščine, ki so jo izzvale (tj. primitivno in žaljivo norčevanje iz homoseksualnih oseb med parlamentarno razpravo o osnutku zakonu, ki naj bi uredil položaj istospolnih oseb), v demokratični družbi dopustna. V zadevi Mladina II je pritožnica v satirični rubriki Mladinamit eno pod drugo objavila fotografiji družine Goebbels in družine Grims. Višje in Vrhovno sodišče sta zavzela stališče, da je vzporejanje družine Grims z nacistično družino Goebbels žaljivo do tožnika. Po ustaljenem stališču ESČP so tudi žaljive in provokativne vrednostne sodbe ("cerebralni bankrotiranec,"³ "fašist",⁴ "bedak"⁵) v demokratični družbi lahko dopustne. Zakaj je potemtakem vzporejanje tožnika-politika

¹ Sodba ESČP v zadevi *Mladina d. d. Ljubljana proti Sloveniji* z dne 17. 4. 2014.

² Z Mladina II označujem tokratno zadevo št. Up-407/14.

³ Sodba ESČP v zadevi *Mladina d. d. Ljubljana proti Sloveniji* z dne 17. 4. 2014.

⁴ Sodba ESČP v zadevi *Bodrožić in Vujin proti Srbiji* z dne 23. 6. 2009.

⁵ Sodba ESČP v zadevi *Oberschlick proti Avstriji* z dne 1. 7. 1997.

z Goebbelsom v Mladini II prestopilo prag dopustnega, oznaka "cerebralni bankrotiranec" za nekega drugega politika v Mladini I pa ne?

3. Bistvena razlika je v ravnanju politika, ki je sprožilo novinarsko reakcijo. V primerih, kjer je ESČP v imenu svobode izražanja dopustilo tudi grobe in žaljive primerjave, je šlo za novinarjevo reakcijo na sporna stališča politika ali druge javne osebnosti (npr. antisemitske izjave, homofobne izjave v parlamentu, javno problematiziranje pravic narodnih manjšin). V konkretnem primeru je primerjavo z družino Goebbels izzvalo dejstvo, da se je tožnik s svojo družino udeležil verskega obreda - maše na Brezjah ob Marijinem vnebovzetju, kjer so zasedli sedeže v prvi vrsti.⁶ Udeležba verne družine pri verskem obredu (maši) po mojem mnenju ne more upravičiti primerjave z Goebbelsovo družino in to ne glede na to, da je tožnik ob tej priložnosti javno izpostavil sebe in svojo družino.

4. Ustavno sodišče v tej zadevi ni odločalo o varstvu časti in dobrega imena družine Grims, pač pa o časti in dobrem imenu enega njenih članov – tožnika. Vendar je s tem, ko je zavarovalo čast in dobro ime tožnika, posredno zavarovalo tudi ugled družine, katere član je tožnik. Kadar (tako kot v konkretnem primeru) poseg v čast in dobro ime izvira iz objave družinske fotografije v določenem kontekstu (tu z objavo poleg fotografije družine Goebbels), pomeni poseg v čast in dobro ime družinskih članov po naravi stvari tudi poseg v ugled družine in obratno. V tem smislu razumem obrazložitev sprejete odločitve v točkah 21 in 29.

5. Sodišča so v konkretnem primeru odločala samo o tožnikovem tožbenem zahtevku. V tej zadevi torej nismo presojali, ali je bilo poseženo (tudi) v čast in dobro ime tožnikove žene in njunih otrok. Glede na to bi se lahko zastavilo vprašanje, ali je morda tožnik dolžan trpeti sporno primerjavo fotografij, žena in otroci pa ne. Tako stališče bi izhajalo iz posebnega položaja tožnika, ki mora zaradi svojega političnega delovanja kot absolutna javna oseba trpeti bistveno ostrejšo vrednostne sodbe kot preostali družinski člani. Mislim, da takšno stališče iz dveh razlogov v konkretnem primeru ni pravilno. Prvi razlog je formalne narave: pritožnica niti v postopku pred rednimi sodišči niti v ustavni pritožbi ni izpodbijala tožnikovega upravičenja (aktivne legitimacije) zahtevati opravičilo za objavljeni družinski fotografiji; materialnopravno stališče sodišč, da takšno upravičenje ima, pa tudi ni očitno napačno in zato arbitrarno (22. člen Ustave). Drugi razlog je vsebinske narave. S tem, ko je pritožnica izbrala družinsko fotografijo, je od razprave *ad rem* (tj. razprave o tožnikovih in Goebbelsovih metodah politične propagande) prešla k razpravi *ad hominem* (*ad personam*). Vzporejala je osebnost, očeta in moža Branka Grimsa z osebnostjo,

⁶ Da je bila primerjava z Goebbelsovo družino izzvana z udeležbo pri maši in ne s prejšnjim ravnanjem tožnika, je razvidno iz dejstva, da je pritožnica za objavo izbrala prav sporno fotografijo z Brezij. Kot je namreč v postopku pred prvostopenjskim sodiščem opozorila sama pritožnica, je tožnik v preteklosti svojo družino javno izpostavil tudi v drugačnih okoliščinah, npr. na festivalu svoje politične stranke ter v revijah Nova (2006) in Obrazi (2007). Pritožnica je torej za ilustracijo svoje poante imela možnost uporabiti tudi druge fotografije.

očetom in možem Paulom Josephom Goebbelsom. Kot že povedano (točka 3), pa dejstvo, da se je tožnik s svojo družino udeležil maše, takšne (objektivno žaljive) primerjave *ad personam* ne more upravičiti.

6. Vsa tri sodišča so svojo nalogo dobro opravila. Tega zaključka ne spremeni niti dejstvo, da je bila odločitev na prvi stopnji drugačna. Res lahko v njihovih razlogih najdemo tudi kakšno pomanjkljivost, vendar te niso takšne, da bi terjale poseg Ustavnega sodišča. Vračati zadeve v ponovno odločanje samo zato, ker obrazložitev ni idealna, pa po mojem mnenju ne prispeva h krepitvi pravne kulture in spoštovanju sodstva.

Sodnica
dr. Špelca Mežnar